

УДК 332

JEL Classification: L1, L86

ЗАБЛОДСЬКА І. В.¹, АХРОМКІН Є. М.², ЛЯШЕНКО П. А.³, БУРБЕЛО С. О.⁴

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ СПРОМОЖНОСТІ ГРОМАД ДОНЕЦЬКОЇ І ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ З УРАХУВАННЯМ ДОВОЄННИХ ТА ВОЄННИХ РЕАЛІЙ

DOI: <https://doi.org/10.32620/cher.2023.3.08>

Постановка проблеми. Спроможність територіальних громад стала актуальною дефініцією у 2015 році через актуалізацію проблематики щодо оцінювання результатів децентралізації, яка постійно трансформується та вимагає удосконалення методичного забезпечення. *Метою статті є* проведення компаративного аналізу показників спроможності територіальних громад Донецької і Луганської областей з урахуванням довоєнних та воєнних реалій. *Методи, використані в дослідженні:* компаративного аналізу, деталізації та узагальнення, порівняння та групування тощо. *Гіпотезою дослідження* стало припущення, що в умовах війни слід визначати таку групу громад як контраверсійно-спроможні, окрім потенційно-спроможних та потенційно-неспроможних громад. *Виклад основного матеріалу:* оцінку спроможності територіальних громад можна здійснювати за допомогою різних методик, проте доречно використовувати Методику формування спроможних територіальних, яка була затверджена відповідною Постановою КМУ та яка встановлює п'ять показників (критеріїв) аналізу й оцінки: чисельність населення, що постійно проживає на території спроможної територіальної громади; чисельність учнів, що здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти, розташованих на території спроможної територіальної громади; площа території спроможної територіальної громади; індекс податкоспроможності бюджету спроможної територіальної громади; частка місцевих податків та зборів у доходах бюджету спроможної територіальної громади. Проведено компаративний аналіз показників (критеріїв) спроможності територіальних громад Донецької і Луганської областей до війни (2021 рік) та у час війни. За результатами проведеного компаративного аналізу спроможності територіальних громад до війни, тобто станом на 1.01.2022 року, встановлено, що до потенційно неспроможних територіальних громад Донецької об-

¹ **Заблодська Інна Володимирівна**, д-р екон. наук, професор, Заслужений економіст України, завідувач відділу проблем міжрегіонального співробітництва, Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України», м. Київ, Україна.

Zablodska Inna, Doctor of Economic Sciences, Professor, Honored Economist of Ukraine, Head of the Department of Interregional Cooperation Problems, State Institution "V.K. Mamutov Institute of Economic and Legal Research National Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1410-6194>

e-mail: zablodin@gmail.com

² **Ахромкін Євген Михайлович**, д-р екон. наук, професор, професор кафедри національної безпеки, публічного управління та адміністрування, Державний університет «Житомирська політехніка» м. Житомир, Україна.

Akhromkin Eugene, Doctor of Economics Sciences, Professor, Professor of the Department of National Security, Public Administration and Administration, Zhytomyr Polytechnic State University, city Zhytomyr, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0003-4420-6265

e-mail: kaf.teor@ukr.net

³ **Ляшенко Павло Андрійович**, канд. екон. наук., молодший науковий співробітник, Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна.

Lyashenko Pavlo, Ph.D. of Economic Sciences, researcher State Organization, State Institution "V.K. Mamutov Institute of Economic and Legal Research National Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6455-6831>

e-mail: raaaaaaaul13@gmail.com

⁴ **Бурбело Сергій Олегович**, провідний економіст Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна.

Burbelo Serhiy, leading economist, State Institution "V.K. Mamutov Institute of Economic and Legal Research National Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5558-8989>

e-mail: burbelo@gmail.com

ласті віднесено 26 громад, а до потенційно спроможних 20, в Луганській області відповідно сім і 19 громад відповідно. У 2023 році, через війну, кількість потенційно неспроможних територіальних громад суттєво збільшилась та з'явилась така група як контрверсійно спроможні громади. *Оригінальність та практична значимість дослідження* полягає у визначенні такої групи територіальних громад - контрверсійно спроможні. Таке визначення було надано громадам показники (критерії) яких відрізняються від загальних трендів. *Висновки.* Проведений компаративний аналіз показників (критеріїв) спроможності територіальних громад Донецької і Луганської областей з урахуванням довоєнних та воєнних реалій дозволив визначити зміну кількісно-якісного виразу показників (критеріїв) та прийти до висновку про збільшення кількості потенційно-неспроможних громад. Індекс податкоспроможності громад у 2023 році став знижуватися, що пояснюється впливом війни та згорання бізнесу. *Подальші дослідження* передбачають проведення компаративного аналізу показників (критеріїв) спроможності територіальних громад Донецької і Луганської областей у повоєнний час.

Ключові слова:

компаративний аналіз, показники, критерії, спроможність, територіальна громада, область, довоєнний та воєнний час, групування.

COMPARATIVE ANALYSIS OF INDICATORS OF COMMUNITY CAPACITY IN DONETSK AND LUHANSK REGIONS TAKING INTO ACCOUNT PRE-WAR AND WAR REALITIES

Problem statement. The capacity of territorial communities became a relevant definition in 2015 due to the updating of the solution of decentralisation issues, which is constantly changing and requires improvement of the relevant methodological support. *The purpose of the article* is to conduct a comparative analysis of the indicators of the capacity of the territorial communities of Donetsk and Luhansk oblasts, taking into account the pre-war and war realities. *Methods used in the study:* comparative analysis, detailing and generalization, comparison and grouping, etc. *The hypothesis of the study* was the assumption that in times of war, such a group of communities should be defined as controversially capable, in addition to potentially capable and potentially incapable communities. *Summary of the main material:* the assessment of the capacity of territorial communities can be carried out using various methods, but it is appropriate to use the Methodology for the formation of capable territorial communities, which was approved by the relevant Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine and which establishes five indicators (criteria) for analysis and evaluation: the number of people permanently residing on the territory of a capable territorial community; the number of students receiving education in general secondary education institutions located on the territory of a capable territorial community; the area of a comparative analysis of indicators (criteria) of the capacity of territorial communities in Donetsk and Luhansk oblasts before the war (2021) and during the war was conducted. According to the results of the comparative analysis of the capacity of territorial communities before the war, i.e. as of January 1, 2022, it was found that 26 communities in Donetsk region were potentially unable to function, and 20 communities in Luhansk region were potentially capable, respectively, seven and 19 communities in Luhansk region. In 2023, due to the war, the number of potentially insolvent territorial communities increased significantly and a group of controversially capable communities emerged. *The originality and practical significance of the study* lies in the definition of such a group of territorial communities - controversially capable. This definition was given to communities whose indicators (criteria) differ from general trends. *Conclusions.* The comparative analysis of indicators (criteria) of the capacity of territorial communities in Donetsk and Luhansk regions, taking into account pre-war and war realities, allowed us to determine the change in the quantitative and qualitative expression of indicators (criteria) and to conclude that the number of potentially insolvent communities has increased. In 2023, the community tax capacity index began to decline, which is explained by the impact of the war and business closures. *Further research* involves a comparative analysis of indicators (criteria) of the capacity of territorial communities in Donetsk and Luhansk oblasts in the postwar period.

Key words:

comparative analysis, indicators, criteria, capacity, territorial community, region, pre-war and war-time, grouping.

Постановка проблеми. Проблематика оцінки результативності та ефективності функціонування територіальних громад на Сході України має стратегічне значення для дер-

жави та органів місцевого самоврядування. Оскільки в залежності від результатів оцінювання можна визначитися з необхідністю або можливістю проведення реконфігурації гро-

мад та районів після війни задля забезпечення необхідного рівня публічних послуг. Дана проблематика досліджується у межах реалізації проекту «Формування концептуальних і правових засад інституційного відновлення Донбасу», який фінансується Міжнародним фондом «Відродження». Дану статтю також було підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

Мета статті полягає у проведенні компаративного аналізу показників спроможності територіальних громад Донецької і Луганської областей з урахуванням довоєнних та воєнних реалій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз спроможності громад Донецької та Луганської областей має ґрунтуватися насамперед на чинних нормативно-правових актах. Відповідно до Постанови КМУ «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» від 8 квітня 2015 р. № 214 спроможна територіальна громада це територіальні громади сіл, селищ, міст, які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання публічних послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Аналіз та оцінка рівня спроможності територіальних громад проводиться за допомогою критеріїв, що характеризують основні соціально-економічні показники територіальної громади. Критеріями оцінки рівня спроможності визначено:

чисельність населення, що постійно проживає на території спроможної територіальної громади;

чисельність учнів, що здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти, розташованих на території спроможної територіальної громади;

площа території спроможної територіальної громади;

індекс податкоспроможності бюджету спроможної територіальної громади;

частка місцевих податків та зборів у доходах бюджету спроможної територіальної громади [1].

Також для оцінки спроможності територіальних громад можуть використовувати-

ся методичні рекомендації, які були підготовлені робочою групою з фінансових питань Офісу підтримки реформи децентралізації при Мінрегіоні. Ці методичні рекомендації є результатом спільної роботи фахівців Мінрегіону, фахівців і експертів у сфері місцевих фінансів, асоціацій органів місцевого самоврядування. Аналіз фінансової спроможності територіальних громад базується на основі індикаторів потенціалу громади, враховуючи отримані з державного бюджету міжбюджетні трансферти, та визначає їхні порогові значення, а також алгоритм розрахунку інтегрального індексу розвитку потенціалу територіальних громад [2].

Центр спільних дій також розробив методологію, щоб виміряти та оцінити фінансову спроможність територіальних громад обласних центрів України за 2018-2021 (9 місяців) роки. Вимірювання та оцінка фінансової спроможності територіальних громад їм дозволили проаналізувати забезпеченість органів місцевого самоврядування фінансовими ресурсами задля виконання своїх повноважень. Методологія показує наскільки ефективним є функціонування органів місцевого самоврядування щодо нарощування свого фінансового потенціалу з 2018 до 9 місяців 2021 років. [3]

Проведене вимірювання та оцінка фінансової спроможності громад обласних центрів протягом 2018-2021 (9 місяців) років та аналіз забезпеченості органів місцевого самоврядування фінансовими ресурсами задля виконання своїх повноважень показали, що ефективність функціонування була низкою у переважній більшості випадків, зокрема у Краматорській та Северодонецькій територіальних громадах (11 місце) [4].

Експерти розрізняють такі види спроможності територіальних громад:

1) потенціальну чи розрахункову спроможність;

2) спроможність, яка юридично визнається КМУ;

3) реальну спроможність [5].

Отже, враховуючи те, що будь-яка методика оцінки спроможності громад недосконала (має свої переваги та недоліки), як зазначають експерти [6, 7] варто використати саме Методику формування спроможних територіальних громад, яка була унормована Постановою КМУ «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад».

Виклад основного матеріалу дослідження. Для проведенні компаративного аналізу показників спроможності громад Донецької і Луганської областей з урахуванням довоєнних та воєнних реалій визначимо громади, які мають критичні значення критеріїв (показників), таблиця 1.

З допомогою баз відкритих даних про Бюджети територіальних громад України [8], інформації Міністерства освіти та науки

України щодо чисельності учнів, які здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти, розташованих на території Донецької і Луганської областей [9] і даних про Індекс податкоспроможності територіальних громад [10].

В таблицях 2 і 3 подано результати компаративного аналізу показників (критеріїв) спроможності територіальних громад Донецької і Луганської областей.

Таблиця 1 – Критерії та показники оцінки рівня спроможності територіальних громад за Методикою КМУ

Найменування критерію	Показник та його критичне значення	Числове значення критерію
1.Чисельність населення, що постійно проживає на території спроможної територіальної громади	до 3 тис. осіб від 3 до 7 тис. осіб більше 7 тис. осіб	0,3 0,6 1
2.Чисельність учнів, що здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти, розташованих на території спроможної територіальної громади	до 300 осіб від 300 до 500 осіб більше 500 осіб	0,3 0,6 1
3.Площа території спроможної територіальної громади	до 200 кв. км від 200 до 400 кв. км більше 400 кв. км	0,3 0,6 1
4.Індекс податкоспроможності бюджету спроможної територіальної громади	до 0,3 від 0,3 до 0,9 більше 0,9	0,3 0,6 1
5.Частка місцевих податків та зборів у доходах бюджету спроможної територіальної громади	до 20 % від 20 до 40 % більше 40 %	0,3 0,6 1

Джерело: розроблено авторами

За наявністю або не наявністю критичних значень цих показників (критеріїв) виокремлено два рівня спроможності територіальних громад: потенційно неспроможні та потенційно спроможні. За результатами проведеного аналізу даних (таблиця 2) встановлено, що до війни, сорок шість громад Донецької області, які функціонували, за чисельністю населення відповідали критерію спроможності всі, окрім однієї (Званівської), а за критерієм площа території – одинадцять територіальних громад мали площу менше ніж 200 км².

цької області, які функціонували, за чисельністю населення відповідали критерію спроможності всі, окрім однієї (Званівської), а за критерієм площа території – одинадцять територіальних громад мали площу менше ніж 200 км².

Таблиця 2 – Компаративний аналіз показників (критеріїв) спроможності територіальних громад Донецької області до війни (2021 рік)

№	Назва територіальної громади	Тип бюджету	Площа, км ²	Чисельність населення, осіб	Частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду, %	Чисельність учнів в закладах ЗСО	Індекс податко-спроможності	Кількість критичних значень
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Перший рівень – потенційно неспроможні громади								
1	Званівська	село	116	2586	37,60	274	0,51	3
2	Світлодарська	місто	289	31841	19,08	1541	0,82	1
3	Сіверська	місто	198	14320	41,05	736	0,23	2
4	Торецька	місто	68	74031	14,12	4768	0,47	2

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	Часовоярська	місто	64	14767	32,71	1084	0,54	1
6	Вугледарська	місто	596	37658	18,87	2748	0,99	1
7	Ольгинська	селище	344	29785	18,84	1622	0,83	1
8	Андріївська	село	162	3067	65,55	214	1,25	2
9	Іллінівська	село	526	11190	17,39	825	1,51	1
10	Краматорська	місто	414	230698	19,10	18717	1,14	1
11	Лиманська	місто	120 4	63618	17,04	4744	0,99	1
12	Миколаївська	місто	336	23454	15,52	1689	1,24	1
13	Слов'янська	місто	120	155458	24,24	11713	0,72	1
14	Маріупольська	місто	377	537314	14,53	38405	1,62	1
15	Авдіївська	місто	30	37 840	21,72	1788	1,03	1
16	Білозерська	місто	69	17013	10,84	1551	1,21	1
17	Добропільська	місто	264	50003	18,85	5235	1,09	1
18	Мирноградська	місто	67	65460	12,41	5090	0,88	2
19	Новоградівська	місто	155	28527	9,25	1566	0,78	2
20	Покровська	місто	514	100339	14,28	9279	1,69	1
21	Мирненська	селище	415	12945	42,58	695	0,25	1
22	Очеретинська	селище	733	28592	52,73	1131	0,21	1
23	Селидівська	місто	151	49494	22,14	3166	0,52	1
24	Сартанська	селище	392	21743	31,28	1370	0,14	1
25	Удачненська	селище	215	4104	35,79	271	1,87	1
26	Шахівська	село	352	4100	73,87	270	1,02	1
Другий рівень – потенційно спроможні громади								
1	Бахмутська	місто	427	101165	23,89	7538	0,89	0
2	Соледарська	місто	593	21287	24,5	1738	1,44	0
3	Велико- носівська	селище	907	27159	35,84	1851	0,56	0
4	Волноваська	місто	540	71401	27,15	4128	0,56	0
5	Гродівська	селище	339	11199	35,77	606	0,46	0
6	Комарська	село	421	8782	42,12	488	0,33	0
7	Старомлинівська	село	571	13664	43,82	894	0,32	0
8	Хлібодарівська	село	663	16386	38,05	1026	0,62	0
9	Дружківська	місто	297	78335	21,90	5487	0,68	0
10	Костянтинівська	місто	455	97594	26,82	6836	0,53	0
11	Новодонецька	селище	285	11708	24,32	945	0,61	0
12	Олександрівська	селище	726	14934	47,50	1164	0,57	0
13	Святогірська	місто	376	15511	39,22	748	0,40	0
14	Черкаська	селище	296	9922	47,72	841	0,39	0
15	Кальчицька	село	441	12401	46,66	827	0,38	0
16	Мангушська	селище	636	35343	37,12	1913	0,50	0
17	Нікольська	селище	782	26983	33,28	1625	0,54	0
18	Криворізька	село	280	4131	38,04	373	0,87	0
19	Курахівська	місто	355	55483	35,97	3742	0,66	0
20	Мар'їнська	місто	487	39805	32,74	1875	0,41	0

Джерело: розроблено авторами

Щодо частки місцевих податків і зборів у доходах загального фонду, то чотирнадцять громад мали частку нижче 20 %. Чисельність

учнів менше ніж 300 осіб мали чотири громади, як і індекс податкоспроможності нижчий ніж 0,3.

Отже, у 2021 році, тобто до війни, до потенційно неспроможних територіальних громад віднесено 26 громад, а до потенційно спроможних 20 територіальних громад Донецької області.

За результатами проведеного аналізу даних (таблиця 3) встановлено, що до війни, у 2021 році двадцять шість громад Луганської області, які функціонували, за чисельністю населення всі відповідали критерію спроможності. За критерієм площа території – одна територіальна громада не відповідає вимогам спроможності (Гірська має 168 км², що менше 200 км²).

Частку місцевих податків і зборів у доходах загального фонду менше ніж 20 % мали чотири громади. Чисельність учнів в закладах загальної середньої освіти нижче ніж 300 осіб було зафіксовано тільки в Коломийчській громаді (256 осіб). Щодо Індексу податкоспроможності, то тільки дві громади мали індекси, які були нижче ніж 0,3.

Отже, у 2021 році, до війни, до потенційно неспроможних територіальних громад

віднесено сім, а до потенційно спроможних 19 громад Луганської області.

В таблицях 4 і 5 надано результати компаративного аналізу показників (критеріїв) спроможності територіальних громад територіальних громад Донецької та Луганської областей за 2022 - 2023 роки (до 01.09.2023 року).

Площа громад за час війни не змінилась, чисельність населення подана станом на кінець 2022 року та на 1.04.2023 року, частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду представлена за 2022 рік та станом на 1.04.2023 року (останні дані в базі відкритих даних про Бюджети територіальних громад України [8]). Чисельність учнів, які здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти, розташованих на території Донецької і Луганської областей висвітлено за 2022 рік, як надає Міністерства освіти та науки України [9]. Індекс податкоспроможності територіальних громад подано за 2022 рік і за 2023 рік, станом на 1.09.2023 р [10].

Таблиця 3 – Компаративний аналіз показників (критеріїв) спроможності територіальних громад Луганської області до війни (2021 рік)

№	Назва територіальної громади	Тип бюджету	Площа, км ²	Чисельність населення, осіб	Частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду, %	Чисельність учнів в закладах ЗСО	Індекс податкоспроможності	Кількість критичних значень
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Перший рівень – потенційно неспроможні громади								
1	Гірська	місто	168	39006	8,04	1546	0,57	2
2	Лисичанська	місто	418	129724	18,92	9262	0,56	1
3	Старобільська	місто	738	53614	18,00	3380	0,62	1
4	Нижньотеплівська	село	498	8428	42,44	478	0,21	1
5	Широківська	село	590	7691	46,14	463	0,28	1
6	Коломийчеська	село	388	3392	49,74	256	0,82	1
7	Станично-Луганська	селище	519	38516	16,23	1339	0,44	1
Другий рівень – потенційно спроможні громади								
8	Білокуракинська	селище	1128	23424	38,07	1494	0,61	0
9	Красноріченська	селище	446	8917	33,87	488	0,36	0
10	Кремінська	місто	536	40038	23,66	2156	0,45	0
11	Лозно-Олександрівська	селище	540	5580	40,91	354	0,54	0
12	Нижньодуванська	селище	566	5832	42,68	393	0,79	0
13	Сватівська	місто	1050	33587	32,54	2529	0,72	0
14	Троїцька	селище	1227	18952	32,92	1332	0,92	0
15	Попаснянська	місто	460	29740	22,13	1723	1,06	0
16	Рубіжанська	місто	406	65355	23,69	4826	0,75	0

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
17	Севєродонецька	місто	706	167535	22,83	10731	1,15	0
18	Біловодська	селище	1601	61273	34,66	1966	0,30	0
19	Білолуцька	селище	644	11388	41,47	839	0,40	0
20	Марківська	селище	1178	43358	27,80	1324	0,36	0
21	Міловська	селище	983	30738	33,41	1156	0,32	0
22	Новопсковська	селище	984	32083	28,42	2120	0,55	0
23	Чмирівська	село	500	14333	37,56	743	0,43	0
24	Шульгинська	село	335	5255	39,88	309	0,34	0
25	Новоайдарська	селище	1320	30545	27,66	1438	0,49	0
26	Щастинська	місто	469	26870	21,44	1410	0,55	0

Джерело: розроблено авторами

Таблиця 4 – Компаративний аналіз показників (критеріїв) спроможності територіальних громад Донецької області за 2022 – 2023 роки

№	Назва територіальної громади	Тип бюджету	Площа, км ²	Чисельність населення, осіб на кінець 2022 року	Чисельність населення, осіб у 2023 році (станом на 1.04.2023)	Частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду, % (за 2022 рік)	Частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду, % (станом на 01.04.2023 року)	Чисельність учнів в закладах ЗСО у 2022 році	Індекс податково-спроможності у 2022 році / і у 2023 році станом на 1.09.2023 р	Кількість критичних значень
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Перший рівень – потенційно неспроможні громади										
1	Бахмутська	місто	427	78 939	78 939	11,20	14,38	7545	1,02 /1,89	1
2	Торецька	місто	68	65 071	65 071	3,07	11,61	4644	0,52 /1,27	2
3	Часовоярська	місто	64	12 876	12 876	37,45	17,60	1067	0,47 /0,47	2
4	Великоновосілівська	селище	907	18 296	18 296	19,60	21,86	1819	0,54 /0,43	1
5	Дружківська	місто	297	65 483	65 483	12,74	14,02	5389	0,66 /0,83	1
6	Іллінівська	село	526	8 697	8 697	9,89	4,19	830	1,45 /1,17	1
7	Краматорська	місто	414	180922	180922	11,55	12,93	18771	1,12 /1,17	1
8	Лиманська	місто	1204	40 195	40 195	12,29	12,79	4652	0,92 /0,70	1
9	Новгородівська	місто	155	19 027	19 027	1,16	0,935	1542	0,86 /5,08	2
10	Миколаївська	місто	336	20 568	20 568	11,80	14,85	1659	1,29 /0,62	1
11	Слов'янська	місто	120	113097	113097	16,09	12,00	11651	0,77 /0,65	2
12	Маріупольська	місто	377	435176	435176	10,36	9,57	38401	1,58 /0,93	1
13	Білозерська	місто	69	15 417	15 417	10,73	12,05	1518	0,59 /0,44	2
14	Гродівська	селище	339	9 336	9 336	10,99	8,33	609	0,47 /1,25	1
15	Добропільська	місто	264	42 954	42 954	15,80	17,74	5257	1,05 /0,91	1
16	Курахівська	місто	355	38 081	38 081	14,44	6,63	3670	0,57 /0,98	1
17	Покровська	місто	514	81 029	81 029	10,81	12,96	9189	1,73 /1,57	1
18	Селидівська	місто	151	34 785	34 785	11,30	10,74	3106	0,50 /0,65	2
19	Сартанська	селище	392	20 435	20 435	25,48	15,50	1373	0,11 /0,1	2
20	Комарська	село	421	6 797	6 797	23,73	14,05	467	0,42 /0,26	1
20	Андріївська	село	162	2 181	2 181	68,31	56,65	238	1,00/0,69	3
21	Званівська	село	116	2 355	2 355	38,83	39,94	279	0,44 /0,31	3
Другий рівень – контраверсійна спроможність громади										
1.	Костянтинівська	місто	455	72 422	72 422	23,34	6,60	6894	0,55 /0,47	1
2.	Вугледарська	місто	596	25 445	25 445	14,62	24,79	2674	0,99 /0,60	1
3.	Ольгинська	селище	344	18 773	18 773	19,28	34,04	1614	0,68 /0,30	1

Продовження табл. 4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4.	Авдіївська	місто	30	32 018	32 018	16,87	29,57	1845	1,34 / 1,55	2
5.	Сіверська	місто	198	12 994	12 994	27,99	3,80	713	0,24 / 0,17	3
6.	Соледарська	місто	593	19 313	19 313	19,02	32,32	1671	1,33 / 0,78	1
7.	Світлодарська	місто	289	28 727	28 727	7,33	35,06	1517	0,85 / 1,21	1
8.	Шахівська	село	352	3 938	3 938	37,61	38,94	272	0,98 / 4,09	1
9.	Мирноградська	місто	67	48 046	48 046	2,57	3,56	5092	0,86 / 2,07	2
10.	Удаченська	селище	215	3 841	3 841	33,54	40,60	280	1,85 / 1,18	1
11.	Очеретинська	селище	733	21 022	21 022	26,50	40,59	1083	0,22 / 0,17	1
12.	Мирненська	селище	415	11 628	11 628	55,98	65,96	674	0,26 / 0,04	1
Третій рівень – потенційно спроможні громади										
12	Волноваська	місто	540	35 564	35 564	29,84	59,83	4176	0,60 / 0,72	0
13	Старом-линівська	село	571	10 567	10 567	38,02	21,68	893	0,36 / 0,07	0
14	Хлібодарівська	село	663	11 944	11 944	43,96	54,30	985	0,68 / 0,18	0
15	Новодонецька	селище	285	10 510	10 510	25,69	29,61	918	1,24 / 0,62	0
16	Олександрівська	селище	726	12 056	12 056	42,66	44,55	1108	0,56 / 0,45	0
17	Святогірська	місто	376	8 718	8 718	27,99	30,30	710	0,39 / 0,44	0
18	Черкаська	селище	296	8 522	8 522	36,31	45,37	847	0,43 / 0,26	0
19	Кальчицька	село	441	9 686	9 686	53,43	98,55	843	0,37 / 0,09	0
20	Мангушська	селище	636	20 872	20 872	27,81	45,27	1915	0,46 / 0,32	0
21	Нікольська	селище	782	16 740	16 740	25,42	52,86	1600	0,55 / 0,30	0
22	Криворізька	село	280	3 928	3 928	37,00	42,84	326	0,85 / 0,52	0
23	Мар'їнська	місто	487	33 029	33 029	25,37	29,09	1763	0,43 / 0,24	0

Джерело: розроблено авторами

Таблиця 5 – Компаративний аналіз показників (критеріїв) спроможності територіальних громад Луганської області за 2022 – 2023 роки

№	Назва територіальної громади	Тип бюджету	Площа, км ²	Чисельність населення, осіб на кінець 2022 року	Чисельність населення осіб у 202 році (станом на 1.07.2023)	Частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду, % (за 2022 рік)	Частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду, % (станом на 01.07.2023 року)	Чисельність учнів в закладах ЗСО у 2022 році	Індекс податко-спроможності 2022 рік / 2023 рік станом на 1.09.2023 року	Кількість критичних значень
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Перший рівень – потенційно неспроможні громади										
1	Кремінська	місто	536	21588	21588	10,16	5,25	2135	0,47 / 0,41	1
2	Лисичанська	місто	418	111716	111716	4,14	7,07	9070	0,60 / 1,99	1
3	Рубіжанська	місто	406	58824	58824	15,59	7,19	4874	0,79 / 0,33	1
4	Северодонецька	місто	706	113323	113323	7,61	6,42	10704	1,18 / 1,59	1
5	Білолуцька	селище	644	9517	9517	30,98	17,29	813	0,42 / 0,18	1
6	Нижньодуванська	селище	566	5204	5204	25,64	12,96	351	0,76 / 0,27	1
7	Широківська	село	590	6526	6526	37,05	11,20	521	0,39 / 0,10	1
Другий рівень – контраверсійна спроможність громади										
8	Гірська	місто	168	32495	32495	10,22	34,34	1543	0,71 / 0,37	2
9	Старобільська	місто	738	27909	27909	14,08	23,59	3380	0,71 / 0,67	1

Продовження табл. 5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
10	Коломий- чиська	село	388	3138	3138	47,83	51,37	223	0,78 / 0,14	1
11	Станично- Луганська	селище	519	22786	22786	17,06	38,69	1394	0,43 / 0,17	1
Третій рівень – потенційно спроможні громади										
12	Білокура- кинська	селище	1128	14712	14712	32,99	49,62	1456	0,63 / 0,30	0
13	Крас- норіченська	селище	446	7766	7766	24,83	42,15	459	0,38 / 0,14	0
14	Лозно- Олек- сандрівська	селище	540	4297	4297	38,27	44,26	343	0,81 / 0,27	0
15	Сватівська	місто	1050	25923	25923	22,07	55,92	2595	0,73 / 0,66	0
16	Троїцька	селище	1227	15653	15653	32,86	39,40	1314	0,91 / 0,28	0
17	Попаснян- ська	місто	460	24593	24593	25,73	41,32	1726	0,88 / 0,43	0
18	Біловодська	селище	1601	22253	22253	23,59	21,37	1940	0,31 / 0,24	0
19	Марківська	селище	1178	13756	13756	23,02	49,95	1299	0,36 / 0,43	0
20	Міловська	селище	983	14496	14496	20,69	33,35	1198	0,34 / 0,24	0
21	Новоп- сковська	селище	984	22789	22789	32,52	63,87	2099	0,63 / 0,23	0
22	Чмирівська	село	500	8907	8907	29,37	29,14	735	0,38 / 0,16	0
23	Шульгинська	село	335	4206	4206	36,40	59,08	325	0,44 / 0,24	0
24	Нижнь- отеплівська	село	498	7014	7014	26,73	23,87	467	0,45 / 0,16	0
25	Новоай- дарська	селище	1320	20652	20652	21,71	29,69	1434	0,51 / 0,31	0
26	Щастинська	місто	469	20637	20637	23,15	40,42	1401	0,64 / 0,22	0

Джерело: розроблено авторами

За результатами проведеного компаративного аналізу даних в таблицях 4 та 5 виокремлено ще один рівень територіальних громад, які мають контраверсійну спроможність. Таке визначення було надано громадам показники (критерії) яких відрізняються від загальних трендів.

В Донецькій області до таких територіальних громад віднесено:

Костянтинівську (частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду у 2023 році різко знизилась на 16,74 %);

Вугледарську (частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду у 2023 році піднялась майже на 10 %);

Ольгинську (частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду у 2023 році різко підвищилась на 14,76 %);

Авдіївську (частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду у 2023 році різко підвищилась на 12,7 %);

Андріївську (громада має дуже високу частку податків і зборів у доходах загального фонду у 2023 році (56,6%) при критичній численності населення (2 181 осіб) і площі 161 км²);

Сіверську (частка місцевих податків і

зборів у доходах загального фонду у 2023 році різко знизилась на 24,1 %);

Соледарську (частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду у 2023 році різко збільшилась на 13,3 %);

Світлодарську (частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду у 2023 році різко збільшилась на 27,73 %);

Шахівську і Удаченську тільки через недостатню кількість учнів; Новогродівську і Мирноградську (громади мають дуже низьку частку податків і зборів у доходах загального фонду, але різке збільшення Індексу податкоспроможності у 2023 році 5,08 і 2,07 відповідно);

Очеретинську і Мирненську через зниження Індексу податкоспроможності.

В Луганській області до таких територіальних громад віднесено:

Гірську (частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду у 2023 році різко збільшилась на 24,12 %);

Старобільську (частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду у 2023 році різко збільшилась майже на 10 %);

Станично-Луганську (частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду

у 2023 році різко збільшилась на 21,63 %).

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами проведеного компаративного аналізу показників (критеріїв) спроможності територіальних громад Донецької і Луганської областей з урахуванням довоєнних та воєнних реалій становлено, що кількість потенційно-неспроможних громад збільшилась, а індекс податкоспроможності у 2023 році став знижуватися, що пояснюється впливом війни, але є виключення з цього тренду. У цьому зв'язку виокремлено таку групу громад як контраверсійно спроможні. Подальші дослідження лежать в площині аналізу показників (критеріїв) спроможності територіальних громад Донецької і Луганської областей у повоєнний час.

Література

1. Постанова КМУ «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» від 8 квітня 2015 р. № 214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-p#n59> (дата звернення 30.09.2023)
2. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня фінансової спроможності територіальних громад (проект). URL: <http://surl.li/mfxzs> (дата звернення 30.09.2023)
3. Методологія вимірювання фінансової спроможності територіальних громад обласних центрів України протягом 2018-2021 (9 місяців) років. URL: <http://surl.li/mfxty> (дата звернення 01.10.2023)
4. Фінансова спроможність обласних центрів України. URL: <http://surl.li/mfxzi> (дата звернення 01.10.2023)
5. Мельник Л.А. Теоретичні засади формування спроможності територіальних громад в Україні. URL: <http://surl.li/mfxza> (дата звернення 02.10.2023)
6. Критерії спроможної громади: досвід України. URL: <http://surl.li/mfxy1> (дата звернення 02.10.2023)
7. Методика оцінювання спроможності громад, розроблена Мінрегіоном, потребує доопрацювання – АМУ. URL: <http://surl.li/mfxur> (дата звернення 03.10.2023)
8. Бюджети територіальних громад України. URL: <http://surl.li/mfxux> (дата звернення 04.10.2023)

Стаття надійшла

до редакції : 10.09.2023 р.

9. Чисельність учнів, що здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти, розташованих на території спроможної територіальної громади Донецької і Луганської областей. URL: <http://surl.li/mfxvg> (дата звернення 04.10.2023)

10. Індекс податкоспроможності. URL: <http://surl.li/mfxws> (дата звернення 01.10.2023)

References

1. Resolution of the CMU "On approval of the Methodology for the formation of capable territorial communities" (2015). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-p#n59> (date of application 30.09.2023)
2. Methodological recommendations for assessing the level of financial capacity of territorial communities (project). Retrieved from: <http://surl.li/mfxzs> (date of application 09/30/2023)
3. Methodology for measuring the financial capacity of territorial communities of regional centers of Ukraine during 2018-2021 (9 months). Retrieved from: <http://surl.li/mfxty> (date of application 01.10.2023)
4. Financial capacity of regional centers of Ukraine. Retrieved from: <http://surl.li/mfxzi> (date of application 01.10.2023)
5. Melnyk L.A. (2018) Theoretical foundations of the formation of the capacity of territorial communities in Ukraine. Retrieved from: <http://surl.li/mfxza> (date of application 02.10.2023)
6. Criteria of a capable community: the experience of Ukraine. Retrieved from: <http://surl.li/mfxy1> (date of application 02.10.2023)
7. The methodology for assessing the capacity of communities, developed by the Ministry of Regions, needs to be refined - AMU. Retrieved from: <http://surl.li/mfxur> (date of application 03.10.2023)
8. Budgets of territorial communities of Ukraine. Retrieved from: <http://surl.li/mfxux> (access date 04.10.2023)
9. The number of students receiving education in institutions of general secondary education located on the territory of the capable territorial community of Donetsk and Luhansk regions. Retrieved from: <http://surl.li/mfxvg> (application date 04.10.2023)
10. Index of tax capacity. Retrieved from: <http://surl.li/mfxws> (date of access 10/01/2023)

Стаття прийнята

до друку: 29.09.2023 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Заблудська І. В., Ахромкін Є. М., Ляшенко П. А., Бурбело С. О. Компаративний аналіз показників спроможності громад донецької і луганської областей з урахуванням довоєнних та воєнних реалій. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 3 (51). С. 61–70.